

DOI: <https://doi.org/10.32347/2077-3455.2023.67.157-168>

УДК 711.454

Рижова Ірина Станіславівна,

доктор філософських наук, професор, завідувач кафедри дизайну,

Національний університет «Запорізька політехніка»

17design2017@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0002-9562-200X>

Павленко Тетяна Олександрівна,

кандидат архітектури, доцент кафедри дизайну,

Національний університет «Запорізька політехніка»

tanya.mukha.85@gmail.com

<http://orcid.org/0000-0001-8374-554X>

Єншуєва Тетяна Вікторівна,

старший викладач кафедри дизайну,

Національний університет «Запорізька політехніка»

rybanichkaya@ukr.net

<http://orcid.org/0009-0009-9136-2595>

ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ГАРМОНІЗАЦІЇ ПРОСТОРУ ІНДУСТРІАЛЬНИХ МІСТ

Анотація: в даному дослідженні розглянуто проблеми та перспективи гармонізації простору індустриальних міст в сучасних умовах. Визначена основна проблематика розвитку індустриальних міст. Розглянуто важливість вивчення попередніх результатів наукових досліджень схожої проблематики.

Виділити основні напрями функціонування та розвитку індустриальних міст. Проведено аналіз світової практики перетворення індустриальних міст у комфортні та безпечні території з визначенням основних типів. Виявлені основні ключові поняття, які допомагають розглянути проблематику більш широко. Проведений контент-аналіз стосовно архітектурно-містобудівного простору дозволив виявити проблеми (диспропорції) індустриального міста з позицій умов проживання на міських територіях.

Ключові слова: гармонізація простору; індустриальне місто; депресивне місто; ревіталізація; реновація; міський простір.

Постановка проблеми. В містобудівних дослідженнях [1-21] важливе місце займають питання розвитку індустриальних міст з позицій безпеки та добробуту громадян, забезпечення їх безпекових потреб та підвищення якості життя. На сьогодні прослідковується очевидна зміна парадигми образу індустриального міста в бік наближення його до безпечного та комфортного

«міста для людей» [9], що потребує нових містобудівних підходів з розумінням пріоритетної ролі та місця людини у міському просторі. Постає проблема визначення основних напрямків розвитку індустріальних міст в сучасних умовах.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Ідея міста для всіх була розглянута у роботі Й. Гейла «Міста для людей». Питанням реновації промислових зон розглядали Буравченко С.Г., Горбунова А.І., Банах А.В., Мержиївська Н.Ю. Глатман Н.М., Пестрикова А.В., Бурда Е.А., Уреньов В.П. Дмитрик Н.О. Проблемою реновації промислових територій займались такі вчені як Захарова С.О., Фостащенко О. М., Архіпова К.К., Гондар С.О., Фостащенко Д.О.. Питання ревіталізації досліджували Броневицький, А.П, Гнатюк Л.Р., Мельник М.В..

Актуальність і новизна. На сьогодні, підчас великих змін та подій останніх років (війна в Україні, пандемія COVID-19 тощо), гостро постає питання гармонізації простору індустріальних міст, які втрачають свій потенціал та/або зазнали руйнувань природного та воєнного характеру. Це означає, що світова спільнота повинна розробити та дотримуватися чітких сценаріїв розвитку. *Актуальність* даної тематики в визначенні спочатку основних проблем містобудівного та соціального характеру з подальшим пошуком відповідних рішень. *Новизна* дослідження полягає в розгляді проблем і перспектив гармонізації простору індустріальних міст в сучасних умовах.

Мета. Основною метою даної наукової роботи є аналіз проблем та перспектив гармонізації простору індустріальних міст з позицій досягнення соціальних ефектів населення.

Методи досліджень. В роботі використовуються основні методи дослідження: теоретичні методи аналізу, синтезу, абстрагування, узагальнення, виявлення оціночних критеріїв і вимог до гармонізації простору індустріальних міст, метод термінологічного аналізу.

Результати та їх обґрунтування. У найбільших та значних індустріальних містах концентруються виробництво, обслуговування, ділова активність, житло, соціальна діяльність тощо. Історія міст від виникнення до теперішнього часу демонструє їх трансформацію, пов'язану з глибокими змінами потреб людей, у забезпеченні матеріальної бази та технологій виробництва, структурною перебудовою економіки, що призводить до змін функціонально-планувальної структури територій та самого образу міст.

Образ міста можна визначити як сукупність соціальних та архітектурно-містобудівних характеристик, відображених у сприйнятті простору. Під впливом змін у архітектурно-містобудівному вигляді міста змінюється і його образ. Оцінюючи міське середовище, мешканці суб'єктивно сприймають його

простір, а тому постає необхідність використовувати методи партисипації при зміні архітектурного вигляду міста та його образу. На початку XXI ст. міста є складною мозаїкою архітектурних образів, що протягом часу взаємно накладалися у міру розвитку міста. Образ міста формується цілеспрямовано, виражає загальноприйняті ідеологічні та культурні цінності, акцентуючи увагу на окремих складових матеріально-просторової структури міста і особливостях міського життя.

У процесі функціонування та розвитку міст слід виділити два напрями:

- 1) з одного боку, мають місце *підвищення ролі міст* у розвитку економіки та соціуму, їх сприйнятливості до мінливих умов існування (зміни технологічних та соціальних укладів, зміни образу життя та ін.),
- 2) з іншого – *згасання індустріальних міст* або їх окремих територій, втрата потенціалу розвитку.

У першому випадку можливості розвитку міст не вичерпані, вони виступають у ролі «драйверів» економічного розвитку та посилення соціалізації міський простір. У другому – мова йдеться про міста, які мають ознаки занепаду, втрачають виробничу основу містоутворюючої групи, адаптованість до змін економічної кон'юнктури.

Не можна допустити втрату об'єктів міського простору (особливо які складають основу містоутворюючої групи), які трансформували свої функції, але мають історичну та культурну цінність для збереження ідентичності міста. Поняття цінності простору є важливою категорією його суспільної організації, оскільки форми простору є пам'яттю суспільства; його нове наповнення може бути в окремих випадках усунене, тобто обмежуються можливості сучасного формування. Це особливе значення простору є основою охорони пам'яток архітектури та містобудування і було основним мотивом відбудови історичних осередків міст, зруйнованих під час Другої світової війни та повинно стати перспективним напрямком розвитку в умовах сучасної війни в Україні.

Необхідно перетворювати ці об'єкти для нових потреб мешканців, наділивши їх за новими функціями. Світова практика демонструє приклади перетворення індустріальних міст у комфортні та безпечні території.

Основними напрямками перетворення індустріальних міст визначено наступні (рис.1):

- 1) *Збереження виробничої функції* промислової території з незначним вкрапленням нової функції;
- 2) *Часткова зміна функціонального призначення* промислової території;
- 3) *Повна зміна функціонального призначення* з переосмисленням.

В останні роки орієнтир взято на реалізацію стратегій підвищення благополуччя, безпеки, комфорту проживання людей та загалом підвищення якості життя населення. Проте значні масштаби перетворень міського простору, урбаністичні проблеми, що накопичилися, викликають необхідність розширення площини досліджень та пошуку нових концептуальних підходів до вивчення такого складного феномену як сучасне місто.

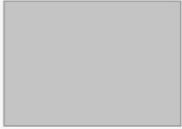

Тип перетворення	Схема	Приклад практичного досвіду
Збереження виробничої функції		 <p data-bbox="794 757 1257 840">Завод «Електровимірювач», на базі якого у 2019 р. було створено інноваційний парк із збереженням потужності підприємства, Житомир, Україна</p>
Часткова зміна функціонального призначення		 <p data-bbox="794 1104 1257 1133">Проект реконструкції ділянки трамвайного депо «Лем Стейшн», Львів, Україна</p>
Повна зміна функціонального призначення		 <p data-bbox="794 1384 1257 1456">Прикладом радикального переосмислення ролі промислового об'єкта в оновленні міського ландшафту є Центр мистецтв і медіатехнологій у Карлсруе, Німеччина</p>

Рис. 1. Аналіз досвіду перетворення промислових міст у комфортні та безпечні території

У зв'язку з цим сформульована концепція про зміну парадигми щодо орієнтиру просторового розвитку індустріального міста – про трансформацію образу «міста-заводу» до подання його як «міста для людини», що розвивається на основі гармонізації міського середовища та соціального консенсусу.

Методи обговорення. У межах дослідження було визначено функціональний понятійний апарат.

Концепція «*індустріальне місто*» пов'язувалося з переважанням промислового виробництва в економічній діяльності. Функціонально-

планувальна організація індустріального міста формується навколо основного промислового району та/або основних промислових підцентрів.

Поняття «*депресивні міста*». Проблема депресивних міст постала і вперше була описана дослідниками з США та Великої Британії: старопромислові міста втрачали населення внаслідок занепаду традиційних галузей промисловості, крім того, процес деградації центральних частин міст із 1960-х років. посилила субурбанізація. Цей феномен описаний як занепад міст (*urban decline*) та деградація міст (*urban decay*) [19].

У Німеччині для опису старопромислових районів використовувався термін «*Schrumpfung*» [20], який можна перекласти як «*спадання*», «*стиснення*», «*скорочення*» (англійський варіант - *shrinkage*). Термін описував тип міста, яке через економічний занепад зіткнувся зі втратою населення і став особливий інтерес для соціологічних досліджень. У 1970-1980-ті роки. цей термін не набув особливого поширення, однак у 1990-2000-ті роки. знову став затребуваним для опису проблем міст у Східній Німеччині. Старопромислові міські території розглядалися як особливі зони з багаторічною історією промислового розвитку, для яких характерні ознаки спадання. У 2000-ті роки. з ініціативи німецьких дослідників термін «*shrinkage*» стали використовувати у міжнародному контексті.

Поняття терміна «*ревіталізація*» пов'язувалося з поживленням території або об'єкта, які втратили свої колишні функції та підлягають оновленню у зв'язку з новим призначенням [4,7].

«*Реновація*» представлялася як оновлення, покращення території без руйнування цілісності її структури за допомогою перетворення занедбаних промислових зон з можливістю переоцінки ролі, функцій у міському просторі [1, 2, 7]. Питання просторового розвитку індустріальних міст розглядалися на прикладі Запорізької області [8], де сконцентровано велика кількість підприємств металургії, теплоенергетики, атомної енергетики, хімії та машинобудування, значна частина яких розташована у центрі житлових забудов. Простір індустріального міста у широкому значенні визначалося як узагальнена модель, що відбиває реальні процеси функціонування міста з позицій матеріальної (фізичної) основи, економічної бази, соціальних відносин; у вузькому значенні - (підпростір або середовище) представлялося як фізичне (міський ландшафт), економічне (виробництво матеріальних благ), соціальне (сукупність соціальних структур). При цьому автори виходили з розуміння пов'язаності цих просторів, оскільки йдеться про єдиний міський організм. Типове, невиразне, недостатньо функціональне середовище міста, орієнтоване на модель «місто-завод», багато в чому формує відповідний менталітет та поведінку населення (апатію, байдужість, пасивність, незадоволеність), що (за

принципом зворотного зв'язку) негативно впливає на вигляд міста. Навпаки, сучасне, багатофункціональне місто, в основі якого модель міста для людини, відповідає на запити мешканців, викликає їхню проактивність, залучає у процес перетворення міського середовища.

Міський простір – міждисциплінарний об'єкт дослідження. Урбаністами та архітекторами при визначенні гармонійності міського середовища враховуються функціональна складова міста (транспортні мережі, інженерні комунікації, зонування), об'ємно-просторова складова (взаємодія окремих територій міста, його доміанти), архітектурно-мистецька композиція (взаємодія історичної забудови з новою).

Місто є простором, в якому акумульовані: природні елементи; творіння культури виняткової цінності, динамічний демографічний розвиток і міграція; розповсюдження впливів на навколишнє сільське середовище, диференціація суспільна і функціональна, середовище, в якому у промисловій епосі розвитку виникли, сформувалися і поширилися різні зразки поведінки.

Висновки. Проведений контент-аналіз стосовно архітектурно-містобудівного простору дозволив виявити проблеми (диспропорції) індустріального міста з позицій умов проживання на міських територіях:

- 1) дисонанс між історичною та сучасною забудовою території міста;
- 2) дисбаланс між природними та урбанізованими територіями міста;
- 3) наявність значних промислових зон в межах міста, спотворення пропорцій між житловими, рекреаційними та промисловими територіями міста;
- 4) конфлікт промислової та соціальної інфраструктури;
- 5) монотонність, невиразність типової житлової забудови;
- 6) екологічні проблеми в місті (забруднення навколишнього середовища, негативний вплив на «мікроклімат» індустріального міста);
- 7) наявність «маргінальних» територій природного та промислового характеру, що втратили свої утилітарні функції;
- 8) зниження безпеки населення та зростання злочинності.

Наявність зазначених проблем свідчить про дисбаланс та дисгармонію в організації простору міста, що негативно впливає на соціальне середовище та може супроводжуватися соціальною розбалансованістю та конфліктами. Водночас проблемні зони індустріального міста мають потенціал для відновлення порушених територій з урахуванням сучасних потреб населення та, як наслідок, вибором нового функціонального наповнення. При цьому важливо, щоб закладені в об'єкти нові функції вписувалися в існуючий міський контекст, відповідали потребам потенційних користувачів та сприяли соціальному консенсусу.

Особистий вклад авторів.

Рижова Ірина Станіславівна: визначено основну проблематику гармонізації простору індустріальних міст; представлено результати та їх обґрунтування; визначені методи обговорення гармонізації простору індустріальних міст;

Павленко Тетяна Олександрівна: проаналізовано останні дослідження і публікації, сформульовано актуальність і новизна, мета і методи досліджень, визначено основні містобудівні та архітектурно-планувальні напрямки гармонізації простору індустріальних міст;

Єншусьва Тетяна Вікторівна: сформульовано висновки та рекомендації подальшого дослідження, формування бібліографічного списку.

Список джерел

1. Буравченко С. Г. Сучасні підходи до реновації промислових районів зі створенням міських громадських просторів / С. Г. Буравченко, А. І. Горбунова // *Теорія та практика дизайну*. 2020. Вип. 21. С.7-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprd_2020_21_3
2. Банах А. В. Проблеми і перспективи реновації території та будівель Запорізького алюмінієвого комбінату / А. В. Банах, Ю. П. Єгоров, В. О. Савін, Г. В. Сіромолот, О. В. Гребенюк // *Містобудування та територіальне планування*. 2018. Вип. 67. С. 53-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2018_67_12
3. Броневицький А. П. Особливості ревіталізації промислових будівель / А. П. Броневицький // *Збірник наукових праць [Полтавського національного технічного університету ім. Ю. Кондратюка]. Серія : Галузеве машинобудування, будівництво*. 2015. Вип. 2. С.65-69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpgmb_2015_2_10
4. Броневицький А. П. Ревіталізація промислових будівель Києва / А. П. Броневицький // *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2017. № 11. С.11-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_11_3
5. Габрель М. М. Переосвоєння постпромислових територій на прикладі м. Івано-Франківська / М. М. Габрель, Д.-Т. В. Скрипін, Т. В. Скрипін // *Містобудування та територіальне планування*. 2020. Вип. 75. С.114-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2020_75_13
6. Габрель М. М. Вплив промислової спадщини на атрактивність Львова та його приміської зони / М. М. Габрель // *Містобудування та територіальне планування*. 2011. Вип. 39. С.77-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2011_39_14
7. Гнатюк Л.Р. Ревіталізація промислових об'єктів на прикладі м. Київ / Л.Р.

Гнатюк, М.В. Мельник // *Теорія та практика дизайну. Збірник наукових праць / Мистецтвознавство*. К.: НАУ, 2019. Вип. 16. С.53–68. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/49733>

8. Захарова С., Фостащенко О., Архіпова К., Гондар С., Фостащенко Д. ПЕРЕДУМОВИ РЕНОВАЦІЇ ПОСТПРОМИСЛОВИХ ТЕРИТОРІЙ НА ПРИКЛАДІ ЗАПОРІЗЬКОГО АЛЮМІНІЄВОГО КОМБІНАТУ. *Містобудування та територіальне планування*, вип. 83, Квітень 2023, с. 110-22, DOI: <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2023.83.110-122>

9. Йен Гел. Міста для людей / Йен Гел. Київ: *Основи*, 2018. 304 с., Broschiert ISBN 978-966-500-823-1

10. Коник С.І. Ущільнення забудови території історично сформованих міст (на прикладі Львова): дис. ... канд. Архітектури: спец. 18.00.01. *Національний університет «Львівська політехніка»*, Львів, 2021. 306 с. URL: <https://lpnu.ua/rada-phd/df-35052074>

11. Осиченко Г.О. Щодо питання реконструкції історичних промислових об'єктів. *Архітектурний вісник КНУБА. Теорія та історія архітектури*. Київ: КНУБА, 2019. Вип. 17-18. С.182-193. URL: <https://drive.google.com/open?id=1BWrBg9vMEKiBfnPfAv2zIMYb7grQvios>

12. Європейський союз: Лейпцизька хартія сталого європейського міста. Лейпциг, 24-25 травня 2007. – Інформація щодо просторового розвитку. Вип. 4. 2010. с.5. с.315-319. URL: <https://city2030.org.ua/en/document/leipzig-charter-sustainable-european-cities-text>

13. Рижова І., Павлюк О. Стратегія стійкого розвитку урбоекології в сучасному просторово-предметному середовищі: виклики, можливості, перспективи/ *Humanities Studies : збірник наукових праць / гол. ред. В. Г. Воронкова. Запоріжжя: Видавничий дім «Гельветика»*, 2023. Випуск 15 (92). 180 с. С.52-64. URL: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-15-92-06>

14. Рижова І.С., Захарова С.О. Вплив «smart технологій» на розвиток «smart-міста» в інформаційному суспільстві// *Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: [Зб. наук. пр.]*. – Запоріжжя: Вид-во ЗДІА, 2018. Вип.72. С.81-91. URL: <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/130575/126341>

15. Супрунович Ю.О. Об'ємно-просторова організація торговельних комплексів на основі реновації промислових будівель : Автореф. дис... канд. архіт.: 18.00.02. К., 2007. 20 с. URL: <http://irbis-nbu.gov.ua/aref/20081124027052>

16. Сеньковська Я. Т. Функціонально-планувальна реструктуризація територій промислових об'єктів міста (на прикладі м. Львова) : дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата архітектури : 18.00.01 – теорія архітектури, реставрація пам'яток архітектури / Ярина Тарасівна Сеньковська ; *Міністерство освіти і науки України, Національний університет «Львівська*

політехніка». Львів, 2017. 276 с. Бібліографія: с. 242–263 (205 назв). URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/38621>

17. Стецюк І. І. Типи та види гармонійної трансформації міського середовища / І. І. Стецюк // *Сучасні проблеми архітектури та містобудування*. 2015. Вип. 41. С. 203-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2015_41_37

18. Тімохін В. Проблеми і принципи реконструкції сучасного міського середовища / В. Тімохін // *Досвід та перспективи розвитку міст України*. 2014. Вип. 26. С. 15-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2014_26_4

19. Beauregard, R.A. *Voices of Decline: The Postwar Fate of US Cities* (2nd ed.). Routledge, 2023. DOI: <https://doi.org/10.4324/9780203951903>

20. Göb, R. "Die Schrumpfende Stadt." *Arch. Kommunalwissenschaften*, 1977. 16: 149–177.

21. Pavlenk T., Ivasenko V., Koval I. FORMATION METHODS OF PUBLIC SPACE DURING THE AIRPORT RECONSTRUCTION: *Array. Municipal Economy of Cities*, 2020. 6(159), 91–96. URL: <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/view/5679>

References

1. Buravchenko, S. H. (2020) Suchasni pidkhody do renovatsii promyslovykh raioniv zi stvorenням miskyykh hromadskykh prostoriv. [Modern approaches to the renovation of industrial areas with the creation of urban public spaces.] / *Teoriia ta praktyka dyzainu*. Vyp. 21. p. 7-15. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/tprd_2020_21_3 (in Ukrainian).

2. Banakh, A. V. (2018) Problemy i perspektyvy renovatsii terytorii ta budivel Zaporizkoho aliuminiievoho kombinatu. [Problems and prospects of renovation of the territory and buildings of the Zaporizhzhia Aluminum Plant.] / *Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia*. Vyp. 67. p. 53-60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2018_67_12 (in Ukrainian).

3. Bronevtskyi, A. P. (2015) Osoblyvosti revitalizatsii promyslovykh budivel. [Features of revitalization of industrial buildings.] / *Zbirnyk naukovykh prats [Poltavskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu im. Yu. Kondratiuka]*. Serii: Haluzeve mashynobuduvannia, budivnytstvo. Vyp. 2. p. 65- 69. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Znpgmb_2015_2_10 (in Ukrainian).

4. Bronevtskyi, A. P. (2017) Revitalizatsiia promyslovykh budivel Kyieva. [Revitalization of Kyiv's industrial buildings.] *Mizhnarodnyi naukovyi zhurnal "Internauka"*. №11. p.11-18. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mnj_2017_11_3 (in Ukrainian).

5. Habrel, M. M. (2020) Pereosvoiennia postpromyslovykh terytorii na prykladi m. Ivano-Frankivska. [Redevelopment of post-industrial territories on the example of

Ivano-Frankivsk.] Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia. Vyp. 75. p. 114-133. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2020_75_13 (in Ukrainian).

6. Habrel, M. M. (2011) Vplyv promyslovoi spadshchyny na atraktyvnist Lvova ta yoho prymiskoi zony. [The influence of industrial heritage on the attractiveness of Lviv and its suburban area.] Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia. Vyp. 39. p.77-83. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/MTP_2011_39_14 (in Ukrainian).

7. Hnatiuk, L.R. (2019) Revitalizatsiia promyslovykh ob'ektiv na prykladi m. Kyiv. [Revitalization of industrial facilities on the example of Kyiv.] Teoriia ta praktyka dyzainu. Zbirnyk naukovykh prats / Mystetstvoznavstvo. K.: NAU. Vyp. 16. p. 53–68. URL: <https://er.nau.edu.ua/handle/NAU/49733> (in Ukrainian).

8. Zakharova, S., Fostashchenko, O., Arkhipova, K., Hondar, S., & Fostashchenko, D. (2023) PREREQUISITES FOR THE RENOVATION OF POST-INDUSTRIAL TERRITORIES ON THE EXAMPLE OF THE ZAPORIZ ALUMINUM PLANT. [PEREDUMOVY RENOVATsII POSTPROMYSLOVYKh TERYTORII NA PRYKLADI ZAPORIZKOHO ALIuMINIIeVOHO KOMBINATU]. Mistobuduvannia ta terytorialne planuvannia, (83), p.110-122. <https://doi.org/10.32347/2076-815x.2023.83.110-122> (in Ukrainian).

9. Ien Gel (2018) Mista dlia liudei [Cities for people.] Kyiv: Osnovy, 2018. 304 s., Broschiert ISBN 978-966-500-823-1 (in Ukrainian).

10. Konyk, S. I. (2021) Ushchilnennia zabudovy terytorii istorychno sformovanykh mist (na prykladi Lvova). [Consolidation of the built-up area of historically formed cities (on the example of Lviv).]: dys. ... kand. Arkhitektury: spets. 18.00.01. Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnik», Lviv. 306 p. – URL: <https://lpnu.ua/rada-phd/df-35052074> (in Ukrainian).

11. Osychenko, H.O. (2019) Shchodo pytannia rekonstruktsii istorychnykh promyslovykh ob'ektiv [Regarding the issue of reconstruction of historical industrial facilities.]. Arkhitekturnyi visnyk KNUBA. Teoriia ta istoriia arkhitektury. Kyiv: KNUBA. Vyp. 17-18. p.182-193. URL: <https://drive.google.com/open?id=1BWrBg9vMEKiBfnPfAv2zIMYb7grQvios> (in Ukrainian).

12. EU document. (2010) [Ievropeyskyi soiuz: Leiptyszka khartiia staloho yevropeiskoho mista. Leiptysh, 24-25 travnia 2007]. – Informatsiia shchodo prostorovoho rozvytku. Vyp. 4. p.5. p.315-319. URL: <https://city2030.org.ua/en/document/leipzig-charter-sustainable-european-cities-text> (in Ukrainian).

13. Ryzhova, Iryna, & Pavliuk, Olha (2023) Stratehiia stiikoho rozvytku urboekolohii v suchasnomu prostorovo-predmetnomu seredovyshchi: vyklyky, mozhlyvosti, perspektyvy. [The strategy of sustainable development of urban ecology in the modern spatial and subject environment: challenges, opportunities, prospects.]

Humanities Studies: zbirnyk naukovykh prats / hol. red. V. H. Voronkova. Zaporizhzhia: Vydavnychi dim «Helvetyka». Vypusk 15 (92). 180 p. S. 52-64. <https://doi.org/10.32782/hst-2023-15-92-06> (in Ukrainian).

14. Ryzhova, I.S., Zakharova, S.O. (2018) Vplyv «smart tekhnolohii» na rozvytok «smart-mista» v informatsiinomu suspilstvi [The influence of "smart technologies" on the development of "smart cities" in the information society.] Humanitarnyi visnyk Zaporizkoi derzhavnoi inzhenernoi akademii: [Zb. nauk. pr.]. – Zaporizhzhia: Vyd-vo ZDIA, Vyp.72. p. 81-91. URL: <http://vestnikzgia.com.ua/article/view/130575/126341> (in Ukrainian).

15. Suprunovych, Yu.O. (2007) Obiemno-prostorova orhanizatsiia torhovelykh kompleksiv na osnovi renovatsii promyslovykh budivel [Volumetric and spatial organization of shopping complexes based on the renovation of industrial buildings]: Avtoref. dys... kand. arkh.: 18.00.02. K. 20 p. ukp. URL: <http://irbis-nbuv.gov.ua/aref/20081124027052> (in Ukrainian).

16. Senkovska, Ya. T. (2017) Funktsionalno-planovalna restrukturyzatsiia terytorii promyslovykh ob'ektiv mista (na prykladi m. Lvova) [Functional and planning restructuring of the territories of the city's industrial facilities (on the example of the city of Lviv).]: dysertatsiia na zdobuttia naukovooho stupenia kandydata arkhitektury: 18.00.01 – teoriia arkhitektury, restavratsiia pamiatok arkhitektury / Ministerstvo osvity i nauky Ukrainy, Natsionalnyi universytet «Lvivska politekhnikha». Lviv. 276 p. Bibliohrafiia: p. 242–263 (205 nazv). URL: <https://ena.lpnu.ua/handle/ntb/38621> (in Ukrainian).

17. Stetsiuk, I. I. (2015) Typy ta vydy harmoniinoi transformatsii miskoho seredovyscha [Types and types of harmonious transformation of the urban environment.] Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia. Vyp. 41. p. 203-208. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Spam_2015_41_37 (in Ukrainian).

18. Timokhin, V. (2014) Problemy i pryntsypy rekonstruktsii suchasnoho miskoho seredovyscha [Problems and principles of reconstruction of the modern urban environment.] Dosvid ta perspektyvy rozvytku mist Ukrainy. Vyp. 26. p. 15-25. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/dprmu_2014_26_4 (in Ukrainian).

19. Beauregard, R.A. (2003). Voices of Decline: The Postwar Fate of US Cities (2nd ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203951903> (in English).

20. Göb, R. (1977). “Die Schrumpfende Stadt.” Arch. Kommunalwissenschaften 16: 149–177 (in German).

21. Pavlenko, T., Ivashenko, V., & Koval, I. (2020). FORMATION METHODS OF PUBLIC SPACE DURING THE AIRPORT RECONSTRUCTION: Array. Municipal Economy of Cities, 6(159), 91–96. URL: <https://khg.kname.edu.ua/index.php/khg/article/view/5679> (in Ukrainian).

Annotation

Iryna Ryzhova, Doctor of Philosophy, Professor, Head of the Department of Design, National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

Tetiana Pavlenko, PhD, Associate Professor of the Department of Design, National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

Tetiana Yenshuieva, senior lecturer of the Department of Design, National University «Zaporizhzhia Polytechnic»

Problems and prospects of harmonizing the space of industrial cities

This research examines the problems and prospects of harmonizing the space of industrial cities in modern conditions. The main problems of the development of industrial cities are defined. The importance of studying the previous results of scientific research on similar issues is considered.

To highlight the main directions of functioning and development of industrial cities. An analysis of the global practice of transforming industrial cities into comfortable and safe areas was carried out, with the definition of the main types. The main key concepts that help to consider the problem more broadly are revealed. The conducted content analysis of the architectural and urban planning space made it possible to identify the problems (disproportions) of the industrial city from the standpoint of living conditions in urban areas: dissonance between the historical and modern development of the city territory; imbalance between natural and urban areas of the city; presence of significant industrial zones within the city, distortion of proportions between residential, recreational and industrial areas of the city; industrial and social infrastructure conflict; monotony, vagueness of a typical residential building; environmental problems in the city (environmental pollution, negative impact on the "microclimate" of the industrial city); the presence of "marginal" natural and industrial territories that have lost their utilitarian functions; decrease in public safety and increase in crime.

The presence of these problems indicates an imbalance and disharmony in the organization of the city space, which negatively affects the social environment and can be accompanied by social imbalance and conflicts. At the same time, the problem areas of the industrial city have the potential to restore disturbed areas, taking into account the modern needs of the population and, as a result, choosing a new functional content. At the same time, it is important that the new functions built into the objects fit into the existing urban context, meet the needs of potential users and promote social consensus.

Keywords: harmonization of space; industrial city; depressed city; revitalization; renovation; urban space.